

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 554/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Barlovou, Námestie slobody 397/2, Banská Bystrica, proti uzneseniu Okresného súdu Poprad č. k. 13Csp/45/2022-200 z 12. decembra 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 22CoCsp/1/2023-216 z 31. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 14. apríla 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vrátiť vec Okresnému súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatňuje aj právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom a žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 49 000 eur s príslušenstvom a „*Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alternatívne o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia*“, ktorým požadoval, aby okresný súd uložil žalovanému zložiť do súdnej úschovy sumu 52 185,09 eur, alternatívne aby okresný súd zriadil sudcovské záložné právo k veci vo vlastníctve žalovaného na zabezpečenie nároku sťažovateľa pre prípad neúspechu sťažovateľa v (inom) súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 21C/7/2022. V tomto súvisiacom konaní sp. zn. 21C/7/2022 okresný súd prejednáva žalobu sťažovateľa o určenie vlastníckeho práva a určenie neplatnosti zmluvných podmienok kúpnej zmluvy, resp.

určenie neplatnosti odstúpenia žalovaného od kúpnej zmluvy. Dotknutou kúpnu zmluvou sťažovateľ nadobudol nehnuteľnosť (pozemok) od žalovaného, ktorý si v kúpnej zmluve vymienil, že sťažovateľ začne s výstavbou rodinného domu do 3 rokov od nadobudnutia nehnuteľnosti a po dobu 15 rokov od nadobudnutia nehnuteľnosti nebudú vykonávané stavby bez stavebného povolenia alebo oznámenia stavebnému úradu. Pre prípad porušenia týchto povinností bola dojednaná možnosť odstúpenia predávajúceho (žalovaného) od kúpnej zmluvy. Žalovaný listom z 5. októbra 2021 oznámil sťažovateľovi svoje odstúpenie od zmluvy z dôvodu porušenia oboch uvedených povinností sťažovateľa.

3. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia s odôvodnením, že zabezpečovacie opatrenie má prednosť pred neodkladným opatrením, ktoré možno nariadiť len, ak nie je možné zamýšľaný účel dosiahnuť zabezpečovacím opatrením. Z obsahu návrhu podľa názoru okresného súdu nevyplývali skutočnosti odôvodňujúce záver, že účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením a nevedomosť sťažovateľa o majetkových pomeroch žalovaného nie je dôvodom na nariadenie neodkladného opatrenia. Všeobecný súd v skrátanom konaní vzhľadom na rýchlosť konania nevykonáva dokazovanie a rozhoduje podľa skutočností tvoriacich obsah návrhu a priložených dôkazov. Návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia nezodpovedal zákonným požiadavkám, pretože sťažovateľ nesplnil povinnosť vymedziť rozsah požadovaného zabezpečovacieho opatrenia, nepreukázal, že by spĺňal požiadavku proporcionality z hľadiska nevyhnutného rozsahu, a preto návrh zamietol. K neodkladnému opatreniu okresný súd uviedol, že nebola preukázaná dôvodnosť jeho nariadenia, pretože účel je možné dosiahnuť zabezpečovacím opatrením.

4. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu. V odôvodnení v podstatnom uviedol, že povaha nároku (peňažná pohľadávka) umožňuje jeho zabezpečenie zriadením sudcovského záložného práva, preto má v danej veci prednosť zabezpečovacie opatrenie a je na navrhovateľovi neodkladného opatrenia, aby preukázal v konaní opak. Stotožnil sa s názorom okresného súdu o prioritě zabezpečovacieho opatrenia a zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyhodnotil ako správne. Nevyhnutným predpokladom úspechu návrhu na zriadenie zabezpečovacieho opatrenia je špecifikácia majetku dlžníka, ku ktorému sa má zriadiť záložné právo. Súd nie je povinný zo svojej vlastnej iniciatívy skúmať splnenie iných ako všeobecných podmienok na dosiahnutie sledovaného účelu. Námietku sťažovateľa, že objektívne nemá k dispozícii právne prostriedky, ktorými by zistil majetok žalovaného, ku ktorému je možné zriadiť sudcovské záložné právo, krajský súd nepovažoval za dôvodnú. Bez predloženia relevantných dôkazných prostriedkov nie je všeobecný súd v skrátanom konaní spôsobilý vyhodnotiť relevantné otázky súvisiace s vlastníctvom dlžníka, ku ktorým by bolo možné zriadiť záložné právo. Je povinnosťou navrhovateľa uvedené otázky osvedčiť. Rovnako musí navrhovateľ neodkladného opatrenia sám osvedčiť, že individuálne podmienky dosiahnutia účelu zabezpečovacím opatrením nie sú splnené. Všeobecný súd nie je povinný sám *ex offico* komplexne skúmať majetkové pomery dlžníka, pretože špecifikom tohto druhu konania je, že súd rozhoduje na základe označených dôkazov osvedčujúcich najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre rozhodnutie, a preto krajský súd namietané odňatie možnosti konať pred súdom prvej inštancie nezistil.

II. Sťažnostná argumentácia

5. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie za zmätočné a arbitrárne s poukazom na formuláciu uvedenú v bode 14 napadnutého uznesenia: „Nariadiť neodkladné opatrenie pre obavu, že exekúcia bude ohrozená, možno v zásade iba, ak existuje rozhodnutie, ktoré by bolo podkladom pre samotnú exekúciu. Existujúci samotný dlh nemôže bez ďalšieho byť dôvodom pre nariadenie neodkladného opatrenia...“ Uvedený názor krajského súdu je podľa presvedčenia sťažovateľa v rozpore s účelom tohto inštitútu aj s § 324 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého možno nariadiť neodkladné opatrenie aj pred začatím súdneho konania. Zároveň sťažovateľ považuje za prekonaný právny názor o nevyhnutnosti preukázania takého správania dlžníka, ktoré smeruje k znižovaniu hodnoty jeho majetku. Sťažovateľ ďalej namieta, že všeobecné súdy sa zamerali na posudzovanie splnenia podmienok na zabezpečovacie opatrenie a nedostatočne vyhodnotili nevyhnutnosť neodkladnej úpravy pomerov neodkladným opatrením (zložením peňazí do súdnej úschovy, pozn.).

6. Sťažovateľ namieta aj nevykonanie ním navrhovaných dôkazov na majetkové preverenie dlžníka zo strany súdu. K tomu sťažovateľ uviedol, že nemá žiadne právne prostriedky zisťovať identifikačné údaje o majetku dlžníka, a preto sa predbežná ochrana pri takomto výklade stáva úplne nedostupnou a neúčinnou. S poukazom na § 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku pripomína, že Civilný sporový poriadok nevyklučuje vykonanie dokazovania aj v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľ bol pripravený okamžite súčinne doplniť, resp. upraviť petit svojho návrhu po oznámení identifikačných údajov majetku dlžníka. Uvedené hodnotenie považuje sťažovateľ za prílišný formalizmus, ktorý mu odníma súdnu ochranu, a vo všeobecnosti došlo v jeho prípade k porušeniu zásady zákazu odmietnutia spravodlivosti.

III. Predbežné prerokovanie sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľa, ktoré videl v arbitrárnom a formalistickom posúdení jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nezohľadnení jeho objektívnej nemožnosti zistiť identifikačné údaje majetku žalovaného a nevykonaní dokazovania na účely ich zistenia.

III.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

8. Sťažovateľ bol oprávnený proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podať odvolanie, čo aj využil. Odvolanie predstavovalo účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého následne krajský súd ako súd odvolací poskytoval ochranu jeho základným právam i právam zaručeným dohovorom, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v sťažnosti doručenej ústavnému súdu. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018

Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

9. Ústavný súd na úvod pripomína, že jeho úlohou nie je zastupovať či nahrádzať činnosť všeobecných súdov, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

10. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany všeobecného súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu však k takémuto záveru nedospel.

11. Ústavný súd konštantne judikuje, že i procesné alebo predbežné rozhodnutia musia mať svoj zákonný podklad a odôvodnenie v rozsahu zodpovedajúcom minimálnym štandardom pre konkrétny druh a účel rozhodnutia. V prejednávanej veci však nezistil taký výklad a aplikáciu relevantných právnych ustanovení, ktorých účinky by boli nezlučiteľné s označenými právami sťažovateľa alebo ktoré by popierali samotný obsah a zmysel aplikovaných noriem. Krajský súd riadne a konzistentne, teda ústavne akceptovateľným spôsobom, odôvodnil zásadu priority nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, nedostatok identifikácie veci, ku ktorým by bolo možné zriadiť sudcovské záložné právo zo strany sťažovateľa, jeho dôkazné bremeno vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam, ako aj dôvody, pre ktoré sa v tomto osobitnom druhu (skráteneho) konania nevykonáva dokazovanie štandardným spôsobom a všeobecný súd vychádza z obsahu návrhu a priložených listín.

12. Nesplnenie povinnosti navrhovateľa formulovať petit dostatočne určito tak, aby v prípade vyhovenia návrhu bolo možné výrok rozhodnutia vykonať, bráni vydaniu takto požadovaného zabezpečovacieho opatrenia. Zároveň nemožno vyčítať všeobecným súdom, že odňali sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, ak nevykonali autoritatívne zisťovanie majetku žalovaného v skráteneho konaní, ktorý by bolo možné postihnúť sudcovským záložným právom. Navrhovateľ má povinnosť tvrdiť a osvedčiť rozhodujúce skutočnosti pre nariadenie neodkladného opatrenia a jej nesplnenie má za následok zamietnutie návrhu. Postup všeobecných súdov v súlade s procesným právom nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces sťažovateľa.

13. Nie je úlohou ústavného súdu prehodnocovať skutkové zistenia všeobecných súdov, najmä tie, ktoré majú oporu len v predbežne osvedčených skutočnostiach, a preto ústavný súd nevidí dôvod zasahovať do napadnutého rozhodnutia krajského súdu týkajúceho sa neodkladného opatrenia, najmä s poukazom na zásadu svojej zdržanlivosti a minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Zároveň nič nebráni sťažovateľovi podať opätovný návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia alebo neodkladného opatrenia po tom, čo bude disponovať relevantnými údajmi o konkrétnom postihnutel'nom majetku žalovaného. Rovnako nie je bez právneho významu výsledok prebiehajúceho súdneho konania o určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy, ktorý potenciálne (v prípade úspechu sťažovateľa) môže byť dôvodom na odpadnutie potreby akéhokoľvek dočasného opatrenia v osobitnom konaní.

14. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením a označenými právami sťažovateľa nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu